

Datele interviurilor în profunzime scot la lumină unele aspecte privind particularitățile care fac activitatea în SAP neatractivă, printre acestea: climatul instituțional demotivant, influența mediului penitenciar, nivelul neproportional al salarizării, dubla loialitate a personalului medical, suprasolicitarea în activități specifice mediului penitenciar etc. În același timp, intervievații consideră problematic faptul că Ministerul Sănătății nu-și asumă responsabilitatea de a asigura cu personal medical instituțiile departamentale.

Lipsa standardelor de personal medical și inclusiv insuficiența de personal raportată la volumul de lucru realizat, este relevată de datele chestionarului WISN. Corespunzător, la cele 115 funcții existente în cadrul secțiilor medicale de ambulatoriu, ar mai fi necesare 35 de funcții de personal medical suplimentar.

Concluzii: Pentru furnizarea unei asistențe medicale de calitate deținuților, este necesară asigurarea instituțiilor penitenciare cu personal medical calificat. Studiul dat a evidențiat un șir de probleme la acest capitol, ceea ce ne permite să conchidem că necesitățile vaste de îngrijire medicală a deținuților nu sunt plenar acoperite. Reieșind din datele obținute, considerăm că soluții oportune pentru această problemă ar fi elaborarea și aprobarea standardelor de personal medical pentru închisori, motivarea adecvată a angajaților, dar și integrarea factuală a serviciului medical penitenciar în sistemului național de sănătate.

Cuvinte cheie: secție medicală, penitenciar, deținuți, specific medical, asistența medicală în detenție.

PERCEPȚIA SECURITĂȚII LA LOCUL DE MUNCĂ A LUCRĂTORILOR MEDICALI PE PERIOADA COVID-19 ÎN STAȚIONARELE DIN RM

Liliana GANGALIC

Scopul: Evaluarea percepției personalului medical cu privire la gradul de protecție la locul de muncă pe perioada COVID-19 pentru elaborarea recomandărilor de îmbunătățire a practicilor decizionale pe viitor.

Obiectivele: Evaluarea practicilor internaționale și naționale cu privire la asigurarea protecției personalului medical la locul de muncă pe perioada COVID-19; evaluarea percepției personalului medical cu privire la gradul de protecție la locul de muncă pe timpul pandemiei COVID-19; elaborarea recomandărilor pentru îmbunătățirea condițiilor sigure de muncă ale lucrătorilor din domeniul sănătății.

Materiale și metode: Tipul de studiu – **descriptiv selectiv, transversal cantitativ** cu aplicarea unui chestionar standardizat OMS, adaptat în interesele cercetării respective. Eșantionul studiului: 498 angajați (medici și asistenți medicali) din instituțiile medicale spitalicești (AMS) din RM care au suportat COVID-19. Chestionarul a fost realizat și distribuit fizic la instituțiile spitalicești, în perioada aprilie-mai 2021. *Metodele studiului* – istorică, epidemiologică, statistică, de transfer a datelor, analitică, comparativă, grafică.

Rezultate obținute: Personalul medical implicat în studiu în proporție de 68 % consideră că a contractat virusul SARS-CoV-2 în spitalele în care activează. În același timp, 80 % dintre respondenți au apreciat măsurile din instituție luate pentru asigurarea securității la locul de muncă drept oportune, cu o diferență nesemnificativă de opinie a angajaților din instituțiile republicane, care în proporție de 32 % consideră că aceste măsuri au fost întârziate sau insuficiente. Din numărul total de chestionați 34 % raportează că au avut nevoie de mai multă informație privind securitatea la locul de muncă în pandemie. Cu referire la verificarea abilităților și cunoștințelor privind măsurile de protecție în instituție și respectarea lor, 17 % din toți medicii respondenți raportează că niciodată cunoștințele lor privind măsurile de protecție nu au fost verificate; 33 % din toți participanții consideră că au fost rar monitorizați cum respectă măsurile de protecție; iar 4 % din respondenți afirmă că niciodată nu au fost verificați.

Cât privește securitatea psiho-emoțională, peste 90 % din respondenți au menționat că activitatea în condiții de pandemie i-a afectat psiho-emoțională, iar 51 % dintre ei raportează lipsa unui suport psiho-emoțional. Această cifră fiind și mai mare în instituțiile spitalicești raionale, unde 65 % dintre chestionați afirmă că nu au avut parte de suport psiho-emoțional din partea instituției în care activează.

Majoritatea dintre respondenți consideră că ar simți mai multă siguranță la locul de muncă pe perioada COVID-19 dacă ar fi organizată testarea periodică a personalului medical (68 %) și asigurarea cu echipament de protecție personală (64 %).

Concluzii: Sistemele de sănătate la nivel mondial au fost insuficient pregătite pentru pandemia COVID-19, fapt reflectat în percepțiile personalului medical privind securitatea scăzută la locul de muncă. Studiul dat prin explorarea percepțiilor angajaților din AMS din Republica Moldova a identificat un șir de lacune în organizarea măsurilor de protecție a personalului la locul de muncă, după cum ar fi: asigurarea insuficientă cu echipament de protecție personală; informarea și instruirea inefficientă a personalului; monitorizarea

fragmentară a respectării măsurilor de protecție; lipsa asistenței psihologice în activitatea profesională în condiții de stres.

Cuvinte cheie: securitate la locul de muncă, COVID-19, protecție, personal medical, echipament de protecție personală.

ORGANIZAREA PROCESULUI DE EDUCAȚIE TERAPEUTICĂ ÎN HIPERTENSIUNEA ARTERIALĂ LA NIVEL DE ASISTENȚĂ MEDICALĂ PRIMARĂ

Alexandra ȚOPA

Scopul: Evaluarea procesului de organizare a educației terapeutice a pacienților cu hipertensiune arterială pentru a elabora recomandări de îmbunătățire a procesului de instruire.

Obiectivele: Studierea literaturii la nivel național și internațional referitor la procesul de organizare a educației terapeutice a pacienților cu hipertensiune arterială; evaluarea procesului de organizare a educației terapeutice a pacienților cu hipertensiune arterială la nivel de asistență medicală primară; studierea opiniilor medicilor de familie și a asistenților medicali privind instruirea pacienților cu hipertensiune arterială; elaborarea recomandărilor pentru a îmbunătăți procesul de instruire a pacienților cu hipertensiune arterială.

Materiale și metode: Tipul studiului: mixt. Componenta **calitativă** – **interviuri** (pentru explorare) cu managerii instituțiilor de asistență medicală primară sau personalul medical recomandat de manageri – 11 interviuri realizate prin telefon. Componenta **cantitativă** – **studiu descriptiv, transversal**, prin aplicarea unui chestionar elaborat în interesul studiului. Eșantionul studiului cantitativ: 371 de respondenți, dintre care, 65 % medici de familie, 35 % asistenți medicali. *Metodele studiului:* statistică, de sinteză, comparativă, grafică.

Rezultate obținute: Modalitatea de evaluare a procesului de educație a pacienților cu hipertensiune arterială s-a bazat pe modelul lui Deming (2012) – ciclul „*Planificare – Realizare – Evaluare – Acțiune*”. Conform datelor studiului, personalul medical chestionat posedă cunoștințe parțiale privind etapele procesului de organizare a educației terapeutice menționate de modelul Deming, astfel 69,5 % din respondenți recunosc etapa de planificare iar 59,6 % – etapa de evaluare, fiind în proporții comparabile implicați la modul practic în aceste procese: 70 % din personalul interviuat raportează implicarea în procesul de planificare, iar 59,6% – în procesul de evaluare. Definiția conceptului de *educație terapeutică* este cunoscută și înțeleasă de